

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Голова приймальної комісії
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

проф. Киричук Г.С.

« 22 » березня 2021 року

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З «МЕНЕДЖМЕНТУ»
ДЛЯ ВСТУПУ АБИТУРІЄНТІВ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 073 «МЕНЕДЖМЕНТ»
(СКОРОЧЕНИЙ ТЕРМІН НАВЧАННЯ)**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового вступного іспиту на освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр» спеціальність 073 «Менеджмент» базується на державному стандарті освіти з підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «молодшого спеціаліста» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» (освітньо-професійна програма та освітньо-кваліфікаційна характеристика фахівця), навчальному плані підготовки бакалаврів за спеціальністю 073 «Менеджмент», затвердженому Житомирським державним університетом імені Івана Франка, навчальних програмах та Положенні про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка (затверджений наказом по університету № 87 від 11 серпня 2004 р.). Вона включає базові дисципліни, які входять до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів з спеціальності 073 «Менеджмент».

Програма фахового вступного іспиту розроблена для абітурієнтів, які вступають на навчання за спеціальністю 073 «Менеджмент».

До участі у фаховому вступному випробуванні допускаються особи, які завершили навчання та здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Мета фахового вступного іспиту – відбір абітурієнтів для навчання та здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «молодшого спеціаліста» спеціальності 073 «Менеджмент».

Загальна характеристика програми вступного іспиту

Програма фахового вступного іспиту включає:

- I. Перелік розділів і тем.
- II. Основні вимоги до рівня підготовки.
- III. Список необхідної літератури.
- IV. Критерії оцінювання знань та вмінь абітурієнтів.

I. Перелік розділів і тем

Додатковий фаховий вступний іспит для освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент» передбачає оцінку знань та вмінь студентів з курсу:

- Менеджмент.

I. Основні розділи і теми

Тема 1. Вступ до менеджменту. Суть, роль та методологічні основи менеджменту

Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Сутність категорій «управління» та «менеджмент». Управлінські відносини як предмет менеджменту. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління. Менеджери та підприємці - ключові фігури ринкової економіки. Спільне та відмінне між менеджером та підприємцем. Рівні управління, групи менеджерів. Сфери менеджменту: виробництво, фінанси, кадри, нововведення, облік, збут, зовнішньоекономічна діяльність. Існуючі парадигми менеджменту.

Методи досліджень: діалектичний, конкретно-історичний, системний підхід; моделювання: вербальне, фізичне, аналогове, математичне; науковий, експертний, соціологічні методи: анкетування, інтерв'ювання, тестування.

Тема 2. Закони, закономірності та принципи менеджменту

Закони та закономірності менеджменту: закон відповідності систем цілям; закон відповідності організації системи зовнішньому середовищу; закон інтеграції управління; закон економії часу; закон інерції систем; закон еластичності систем; закон безперервного удосконалення систем.

Сутність, природа та роль принципів менеджменту в досягненні мети організації.

Класифікація принципів менеджменту. Принципи цілеспрямованості. Принцип ієрархічності. Принцип динамічної рівноваги. Принцип економічності управління. Принцип урахування інтересів. Взаємозв'язок між принципами менеджменту.

Тема 3. Історія розвитку менеджменту

Історія розвитку управлінської думки у світі та в Україні. ; Передумови виникнення науки управління. Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління; класична (адміністративна) школа управління; школа людських відносин; школа поведінських наук; емпірична школа, школа «соціальних систем», нова школа. Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід.

Вклад у розвиток управлінської науки зарубіжних та вітчизняних вчених. Розвиток управлінської науки в Україні.

Тема 4 Особливості менеджменту в економічно розвинутих країнах

Особливості менеджменту у розвинутих країнах світу. Зародження і розвиток північноамериканської моделі менеджменту. Західноєвропейська модель менеджменту. Японська модель управління. Концептуальні моделі сучасного менеджменту: менеджмент цілей, менеджмент виключень.

Особливості становлення сучасного менеджменту в Україні ,вплив на цей процес макро- та мікроекономічних чинників.

Тема 5. Організації як об'єкт управління

Поняття організації. Ознаки організації. Внутрішнє середовище організації, взаємозв'язок внутрішніх змінних. Різновиди організацій: органістичні та механістичні, прості та складні, формальні та неформальні. Загальні риси організацій: ресурсний, вертикальний та горизонтальний поділ праці, залежність від зовнішнього оточення, об'єктивність управління, структуризація.

Організація як відкрита динамічна система: керуюча та керована підсистеми. Ефект синергії. Модель організації як відкритої системи: параметри «входу», процес перетворення, параметри «виходу».

Зовнішнє середовище організації: фактори прямої та непрямой дії. Загальні характеристики зовнішнього середовища: об'єктивність, взаємозв'язок факторів, складність, динамічність, невизначеність. Оцінка факторів зовнішнього середовища. Еволюція організації. Концепції життєвого циклу організації.

Культура організації. Типи організацій в Україні.

Тема 6. Функції та технологія менеджменту

Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Особливості формування функцій менеджменту. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції менеджменту.

Динамічний взаємозв'язок конкретних і загальних функцій. Механізм реалізації конкретних функцій менеджменту на засадах використання загальних. Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту.

Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури: цільовизначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішення, зворотній зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, мінливість, стійкість.

Тема 7. Загальна характеристика і особливості процесу управління

Характеристика процесів управління. Учасники процесу управління. Ціль процесу управління. Предмет управлінського процесу. Засоби здійснення процесу управління. Основні характеристики процесу управління: змістовна, організаційна та технологічна.

Елементи процесу управління: ціль, ситуація, проблема, рішення.

Управлінські процедури: визначення цілі; інформаційне забезпечення; аналітична діяльність; вибір варіантів дій; реалізація рішень; зворотній зв'язок.

Особливості процесу управління. Безперервність. Нерівномірність. Циклічність. Послідовність. Мінливість. Стійкість.

Управлінські рішення, їх класифікація і методи прийняття. Вимоги до управлінського рішення.

Організація виконання управлінського рішення. Стадії організації виконання управлінського рішення.

Тема 8. Визначення цілей як функція менеджменту

Суть, значення та класифікація цілей менеджменту. Роль цілей для прийняття рішень: Вимоги до цілей. Значимість цілей. Класифікація цілей.

Ієрархія цілей. Декомпозиція. «Дерево цілей». Вимоги до побудови «дерева цілей». Узгодження і коректування цілей.

Місія організації. Правила формулювання місії організації. Різниця між місією і цілями. Основні компоненти місії. Підходи до формування місії. Значення місії. Мета організації (підприємства).

Послідовність етапів розроблення та реалізації цілей менеджменту

Спонукальні мотиви до перегляду або розроблення нової системи цілей. Управління за цілями.

Тема 9. Планування як загальна функція менеджменту

Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок.

Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення місій та цілей; оцінка сильних і слабких боків організації; розроблення стратегії. Базові стратегії.

Оперативне планування на засадах застосування адміністративних та економічних важелів. Тактика, політика, процедури, правила. Загальна характеристика бізнес-планування.

Тема 10. Основи делегування

Поняття делегування. Види проблем, які делегуються. Переваги делегування. Причини незадовільного делегування. Успішне делегування.

Опір делегуванню. Дев'ять міфів, що пояснюють опір делегуванню.

Основні правила (техніка) делегування. Що підлягає делегуванню? Завдання, що вимагають делегування. Чого не можна делегувати?

20 критеріїв правильного делегування Л. Зайверта.

Методи контролю виконання делегованих робіт. Ефективний контроль делегування. Шість кроків делегування запропоновані Нельсоном Б. і Економіком П.

Елементи делегування повноважень: завдання, повноваження, відповідальність.

Тема 11. Організування як загальна функція менеджменту

Сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності.

Типи повноважень: лінійні, функціональні. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Скалярний процес. Вертикальна координація: прямий контроль, стандартизація. Горизонтальна координація: взаємні комунікації, тимчасові робочі групи, комісії.

Департаменталізація. Взаємодія та взаємовплив структур організації. Сутність

організаційної структури управління та їх роль в досягненні мети. Елементи структури. Види організаційних структур управління. Лінійні та функціональні організаційні структури управління. Комбіновані організаційні структури управління. Єдиноначальність: поняття, сутність. Централізація і децентралізація.

Теорії організації і організаційних структур.

Тема 12. Вибір і побудова організаційної структури управління

Принципи побудови організаційних структур управління. Фактори, які впливають на формування організаційної структури. Критерії оцінки організаційної структури управління. Методи вибору організаційної структури управління.

Проектування організаційних структур управління. Формування структурних елементів. Типи організаційних структур.

Управління організаційними змінами.

Тема 13. Мотивування як загальна функція менеджменту

Значення людського фактора в управлінні організацією. Психологічні та фізіологічні особливості працівника. Поняття мотивування.

Принципи врахування інтересів у мотивації. Взаємозв'язок потреб, спонукань, цілей і заохочень працівника у процесі мотивації.

Теорії і моделі процесів мотивування: змістовний і процесний підходи. Співставлення теорій мотивування. Засоби мотиваційного впливу.

Тема 14. Стимулювання праці

Сутність поняття „стимулювання” у широкому і вузькому розумінні. Зовнішні спонукання та елементи трудової ситуації. Умови, що визначають заробітну плату, організацію і зміст праці.

Цілі, принципи, функції стимулювання. Стимулювання і заохочення. Морально-виховна функція стимулювання праці.

Форми, види і методи стимулювання праці. Методи мотивації, впливу, винагороди. Адміністративні, економічні (матеріальні), соціально-регулятивні методи.

Методи матеріального стимулювання. Цільові методи. Методи індивідуального збагачення праці. Методи співучасті (партисипативності). Форми промислової демократії.

Тема 15. Облік як функція менеджменту

Сутність і зміст функції обліку. Інформація як ресурс системи управління. Облікова інформація і функція обліку в системі управління підприємством.

Основні масиви облікової інформації, методи і форми її обліку. Користувачі облікової інформації. Основні підсистеми, що використовують облікову інформацію. Зовнішня і внутрішня інформація.

Цілі і принципи функції обліку. Призначення функції обліку. Принципи здійснення облікової діяльності. Принцип суттєвості інформації. Принцип вірогідності інформації. Принцип порівняльності інформації. Принцип доступності інформації.

Види обліку і їхнє призначення. Оперативний, статистичний, бухгалтерський (фінансовий), управлінський облік.

Структура обліку і його місце в процесі управління. Облік і планування. Організація обліку на підприємстві.

II. Основні вимоги до рівня підготовки

Вимоги до рівня підготовки абітурієнта відображають соціальне замовлення на підготовку бакалавра, що розробляється у сферах праці та професійної підготовки з урахуванням аналізу діяльності молодшого спеціаліста.

Абітурієнт повинен знати:

- суть, роль та методологічні основи менеджменту;
- закони, закономірності та принципи менеджменту;
- історію розвитку менеджменту;
- особливості менеджменту в економічно розвинутих країнах;
- технологію менеджменту;
- загальну характеристику і особливості процесу управління;
- функції менеджменту;
- методи менеджменту;
- механізми забезпечення функціонування організації.

Абітурієнт повинен вміти:

- орієнтуватися в особливостях менеджменту в різних країнах;
- мислити в управлінських категоріях;
- вільно використовувати положення теорії менеджменту;
- розрізняти основні школи і концепції менеджменту;
- складати плани та встановлювати цілі організації;
- застосовувати кількісні методи планування;
- аналізувати структуру організації;
- застосовувати основні інструменти мотивації;
- розвивати лідерські здібності;
- будувати комунікації та здійснювати контроль діяльності організації.

3. Рекомендована література

Основна:

1. Виноградський М.Д. Менеджмент в організації: навч. посіб. для студ. економ. спец. вузів / [М.Д. Виноградський, А.М. Виноградська, О.М. Шланова]. – К.: „КОНДОР” –2012. –654 с.
2. Менеджмент організацій : підручник / За заг. ред. Л.І. Федулової. –К.: Либідь, 2013. –448 с.
3. Хміль Ф.І. Практикум з менеджменту організацій: навч. посібник. –Львів: „Магнолія плюс”, 2014. –333 с.
4. Шегда А.В. Менеджмент: навч. посіб / А.В. Шегда. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 2012. –583 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

Додаткова:

1. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф - М.: Экономика, 2010. - 252 с.
2. Балабанова Л.В. Організація праці менеджера: навчальний посібник / Л.В. Балабанова, О.В. Сардак. –К.: ВД „Професіонал”, 2014. –304 с.
3. Библиотека управляющего персоналом: мировой опыт. Современный менеджмент: теория и практика: Обзорная информация / Сост. В. И. Яровой; Под ред. Г.В. Щекина. –К.: МЗУУП, 2004 – 144 с.
4. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент / И.А. Банк. - К.: МП «Итем» ЛТД, «Днайтез Лондон Трейд Лимитед», 2015. - 448 с.
5. Васильев Ю.П. Управление развитием производства: Опыт США / Ю.П. Васильев. - М.: Экономика, 2013.-304 с.
6. Волкер Г. Что и как нужно делать, чтобы стать предпринимателем / Г. Волкер. - М.: - ТПЦ «Полифакт», 2010. - 128 с.
7. Вудкок М. Раскрепощенный менеджер: Для руководителя практика / М. Вудкок, Д. Френсис. - М.: «Дело», 2014.-320 с.
8. Грейсон Дж-К. Американский менеджмент на пороге ХХІ века / Дж-К. Грейсон, К. О'Делл.

- М.: Экономика, 2012.-319 с.

9. Дворецкая Г.В. Социология труда: учеб. пособие / Г.В. Дворецкая, В.П. Махнарылов. - К.: Высш. шк., 2016.-352 с.
10. Дроздова Г.М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства : навчальний посібник / Г.М. Дроздова. –Київ: ЦУЛ, 2016. –172 с.
11. Завадський Й.С. Менеджмент: Management / Й.С. Завадський. –У 3 т. –Т.1. –3-вид., доп. –К.: Вид-во Європ. ун-ту. –2016. –542 с.
12. Зигерт В. Руководить без конфликтов / В. Зигерт, Л. Ланг. - М.: Экономика. 2017. - 350с.
16. Как добиться успеха: Практические советы деловым людям. - М.: Республика, 2017. -510с.
17. Карлоф Б. Деловая стратегия / Б. Карлоф. - М.: Экономика, 2016. - 239 с.
18. Карнеги Д. Как завоевать друзей и оказывать влияние на людей / Д. Карнеги. - М.: Прогресс, 2016. -720с.
19. Карпов В.А. Маркетинг: прогнозування кон'юнктури ринку: навч. посіб / В. А. Карпов, В.Р Кучеренко. –2-ге вид., випр. і доп. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 2013. –284 с.
20. Котлер Ф. Основы маркетинга / Ф. Котлер. - М.: Прогресс, 2016. - 736с.
21. Кредісов А.І. Менеджмент для керівників / А.І. Кредісов. - К.: Т-во „Знання”, КОО, 2016. - 556 с.
22. Лозниця В.С. Психологія менеджменту: навч. посібник / В.С. Лозниця. –К.: ТОВ „УВПК Екс Об”, 2017. –512 с.
23. Мартиненко М.М. Основы менеджменту: підручник / М.М. Мартиненко. –К.: Каравела, 2015. –496 с.
24. Мельник М.В. Анализ и оценка систем управления на предприятии / М.В. Мельник. - М.: Финансы и статистика, 2014. - 136с.
25. Мерсер Д.И. Управление в самой преуспевающей корпорации мира / Д. И. Мерсер. - М.: Прогресс, 2011.-450с.
26. Нейман Дж. Теория игр и экономическое поведение / Дж. Нейман, Монгерштерн. - М.: Наука, 2017. -708с.
27. Общий курс менеджмента в таблицах и графиках: учебник для вузов / Б. В. Прыкин, Л. В. Прыкина, Н. Д. Эриашвили, З. А. Усман; Под ред. проф. Б. В. Прыкина. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 2018. –415 с.
28. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: посібник / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2013. – 568 с. (Альма-матер)
29. Организация управления в фирме «Контрол Дейта». - М.: Прогресс, 2014. - 360с.
30. Питерс Т. В поисках эффективного управления / Т. Питерс, Р. В. Уортермен. - М.: Прогресс, 2016, - 423 с.
31. Попов А.В. Теория и организация американского менеджмента / А.В. Попов. - М.: Изд-во МГУ, 2011. -125 с.
32. Портер М. Международная конкуренция / М. Портер. - М.: Международные отношения, 2017. – 896 с.
33. Психологія управління в бізнесі: навч. посібник для підготовки бакалаврів усіх форм навчання / Е.Ф. Упатов, К.М. Лемківський, В.В. Павловський. –Харків – Київ, НМЦВО, 2002. – 320 с.
34. Секреты умелого руководителя. - М.: Экономика, 2015. - 320с.
35. Селиган Б. Сильные мира сего: Бизнес и бизнесмены в американской истории / Б. Селигин. - М.: Прогресс, 2016.-454с.
36. Старостіна А.О. Маркетинг: навч. посіб. / А.О. Старостіна, О.В. Зозульок. –2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання–Прес, 2013. –326 с.

37. Стек Дж. Большая игра в бизнес: Единственный разумный способ руководить компанией / Дж. Стек. - М.: Деловая лига, 2014. - 328с.
38. Таранов П.С. Золотая книга руководителя: Законы, советы, правила / П. С. Таранов. - М.: Вече: Терит: АСТ, 2014. - 560с.
39. Тарасов В.И. Персонал - технология: Отбор и подготовка менеджеров / В. И. Тарасов. - Л.: Машиностроение, 2016.-388с.
40. Уткин З.А. Практикум по курсу менеджмента / З.А. Уткин, А. Й. Кочаникова. - М.: Зеркало, 2017. - 218с.
41. Цандер Е. Менеджмент малих і середніх підприємств / Е. Цандер. - К.: Основи, 2017. - 317с.
42. Юргутіс І.А. Основи менеджменту: навч. посібник / І. А. Юргутіс, І. І. Кравчук. – К.: Освіта, 2016. –256 с.

Інформаційні ресурси:

1. Осовська Г.В. Основи менеджменту: навчальний посібник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. - К.: «Кондор», 2008. – 664 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://megalib.com.ua/book/29_Osnovi_menedjmenty.html.

IV. Критерії оцінювання

Абітурієнту пропонується пройти (виконати тест) у електронному вигляді.

Абітурієнту пропонуються завдання трьох форм.

1. Завдання за вибором однієї правильної відповіді оцінюється в 0 або 1 тестовий бал: 1 бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді не надано.

2. Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) оцінюється в 0, 1, 2, 3, 4 або 5 тестових бали: 1 бал за кожен правильну встановлену відповідність (логічну пару); 0 балів, якщо не вказано жодної правильної логічної пари або відповіді на завдання не надано.

3. Завдання на встановлення правильної послідовності оцінюється в 0, 1, 2, 3 або 4 тестових бали: 4 бали, якщо правильно вказано послідовність усіх подій; 3 бали, якщо правильно вказано послідовність трьох подій; 2 бали, якщо вказано першу та останню події; 1 бал, якщо вказано або першу, або останню подію; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь або відповіді на завдання не надано.

Комп'ютерна програма робить підрахунок балів і результат виконаного тесту відображається в балах на екрані комп'ютера. Екзаменатори фіксують цей результат.

Тестові бали переводяться в екзаменаційні на пропорційній основі.

Рівень	Оцінка одного тестового завдання (у балах)	Кількість завдань	Сума балів
1	1	30	30
2	5	10	50
3	4	5	20
Бонус			100
Всього:		45	200